

ЧЕРНІВЕЦЬКО-ХОТИНСЬКА ЄПАРХІЯ

КАНЦЕЛЯРІЯ

№ 1

„10' 01 2018р.

Рецензія

на освітньо-професійну програму «Богослов'я» другого освітнього рівня
магістр за спеціальністю 041 Богослов'я галузі знань 04 Богослов'я, розроблену
на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича

(гарант освітньої програми Лагодич М.М. – доцент кафедри культурології,
релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича, кандидат наук з богослов'я, кандидат історичних наук
(спеціальність 09.00.11 - релігієзнавство)

Поза будь-яким сумнівом, варто схвалювати те, що в Україні є передумови (в тому числі і законодавчі підстави) для активізації розвитку богословської освіти і науки. Богословське мислення – це частина світової духовної спадщини і, зокрема, духовно-інтелектуальної культури. В багатьох країнах в системі університетської освіти богослов'я займає вагоме місце. Воно забезпечене системою методів, принципів дослідження, міждисциплінарних зв'язків з філософією, культурологією, етикою, історією та іншими науками.

Сьогодні і в Україні деякі заклади вищої освіти мають ліцензовані бакалаврські і магістерські програми з богослов'я, а тому мають право видавати випускникам диплом державного зразка. Для нас, як роботодавців, це – річ надзвичайно важлива і корисна.

Розв'язання проблем з підготовкою в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, де упродовж чверті століття, здійснюється підготовка майбутніх богословів за освітньо-професійними програмами бакалавра і магістра.

Характеризуючи наше бачення ролі магістерської освітньо-професійної програми зі спеціальності 041 Богослов'я хочу наголосити, що:

- зміст програми узагальнює прогресивні напрацювання провідних галузей богословської науки;
- у ній збалансовано представлено й історичні аспекти богословської думки і провідні доктринальні засади християнства;
- логічно і змістовно добре представлений етичний блок християнського богослов'я;
- а також низка важливих соціально-прикладних аспектів функціонування Церкви.

У програмі чітко визначено мету, завдання і деталізовано її зміст. Програма побудована так, щоб майбутній фахівець справді був висококваліфікованим у сферах,

пов'язаних із церковним і соціальним застосуванням всього масиву богословських знань і компетенцій.

Зміст та структура освітньо-професійної програми орієнтує здобувача вищої освіти магістерського рівня на розвиток аналітичних можливостей богословського дослідження, а також і враховує комплекс практичних потреб що до підготовки душ пастирів і педагогів для духовних навчальних закладів, і зокрема недільних шкіл, на які діяльно може відповісти богословська освіта.

У програмі доволі гармонійно узгоджуються дисципліни загального і професійного циклів, а також вибіркового блоку (це, зокрема, такі теоретично важливі і практично зорієнтовані курси, як Канонічне право та Патрологія; Історія та культура Візантії або Церковне мистецтво та архітектура.

Вважаємо за доцільне рекомендувати внести до вибіркового блоку дисципліни: Біблійне богослов'я Старого та Нового Завіту, Ікономія, дияконія та біоетика, Церковне мистецтво та архітектура.

Орієнтири щодо власного магістерського наукового дослідження містять конкретні навчально-методичні та науково-методологічні рекомендації для здобуття реальної наукової новизни, ретельну обґрунтованість відповідних теоретичних положень, чітке додержання академічної доброчесності.

Освітня програма засвідчує належні можливості реалізації участі магістрантів в дослідницьких проектах, заохочується їхнє долучення до ініціатив академічної мобільності та доброчесності. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, хоч і потребує вдосконалення, проте загалом є задовільним.

Як роботодавець вважаю, що навчання за цією освітньо-професійною програмою сформує справді висококваліфікованого богослова, якому буде притаманна не лише висока духовна культура, а й пізнавальні компетенції та широкий діапазон навичок і умінь конструктивної ціннісно-орієнтаційної та прикладної роботи в освітній та науковій сфері душпастирській та капеланській службі, спрямованих на долання моральної кризи та утвердження гуманітарних духовно-культурних цінностей.

Виходячи з цього аналізу, вважаю за можливе подальше впровадження освітньо-професійної програми в навчальному процесі і констатую, що фахівці, котрі отримають диплом за цією програмою справді відповідають належним критеріям професійного застосування фахових компетенцій (навичок і умінь).

**Рецензент-роботодавець
керуючий Чернівецько-Хотинською єпархією УАПЦ
архієпископ Чернівецький і Хотинський**

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ЄПАРХІЯ
КАНЦЕЛЯРІЯ

вул. Острозького, 19, м. Тернопіль, Україна, 46008. Тел./факс 0 352 23-61-60, тел. 0 352 42-40-38
E-mail: eparhia@cerkva.te.ua

№ 5 від «12» січня 2018 р.

Рецензія

**на освітньо-професійну програму «Богослов'я» другого освітнього рівня
магістр за спеціальністю 041 Богослов'я галузі знань 04 Богослов'я,
розроблену на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

(гарант освітньої програми Лагодич М.М. – доцент кафедри культурології,
релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича, кандидат наук з богослов'я, кандидат історичних наук
(спеціальність 09.00.11 - релігієзнавство))

Українське суспільство за останні кілька років зазнало суттєвих змін, багато з яких були болісними і драматичними, але деякі – навпаки, обнадійливими, які покликані забезпечити сталий розвиток країни, її соціальної та духовної сфер. Вони неодмінно сприятимуть поступовому усуненню тих гострих моральних невідповідностей, які притаманні нашому суспільству.

Серед позитивних змін варто відзначити надання богослов'ю нового статусу і реноме в системі гуманітарної освіти, йдеться точніше не про щось радикально нове, а про природне повернення богослов'ю його академічних прав в системі університетської освіти – як це є в цивілізованих країнах Європи та світу.

Законодавство гарантує закладам вищої освіти України (звісно, після належних ліцензійних та акредитаційних процедур) право готувати фахівців-богословів з відповідними дипломами державного зразка. В руслі цього розширюється мережа вищих навчальних закладів, які забезпечують надання освітніх послуг в галузі Богослов'я.

Проаналізувавши освітньо-професійну програму, констатуємо узгодженість її змісту з проектом освітнього Стандарту з цієї спеціальності.

Мета програми сформульована чітко засвідчує її зорієнтованість на формування не лише інтелектуально, а й соціально зрілої особливості – а й пастиря який має належні компетенції практично-професійного їх застосування. Найважливіші богословські знання в їхньому конкретному доктринальному змісті і концептуальній обґрунтованості надаються майбутньому магістрові комплексно, системно, з коректно визначеною дисциплінарною диференціацією і водночас взаємозв'язком структурних елементів відповідних предметних блоків. Важливо, що віроповчальні, літургійні і етико-ціннісні аспекти богословської науки представлені у такий спосіб, що дозволяють майбутньому магістру глибоко освоїти

їхні і конфесійні, і суспільно-культурні виміри. Вони логічно реальна взаємопов'язані між собою і доповнюють усі дисципліни і форми практичної підготовки фахівця-богослова, що забезпечує набуття комплексу фахових компетенцій, навичок та відповідати на наші запити як роботодавців.

Переконливо обгрунтовано і в деталях продумано фахова діяльність, конкретні професійні компетенції та навички випускників, а також перспективи їх подальшого вдосконалення в межах роботи за фахом на основі здобутих знань ретельно розкриті й аргументовані у змісті освітньої програми. Це дає підстави потенційному роботодавцеві мати обгрунтовану переконаність в успішності майбутніх фахівців і їхній відповідності своїй духовній і соціальній місії.

Значну увагу, поряд з пастирськими компетенціями, приділено також і соціальному блоку підготовки богослова, його здатності бути і експертом, і активістом морально-духовної просвіти, лідером ініціативних спільнот поширення знань про конструктивні духовні приклади спілкування, праці, розбудови сім'ї, громадянської відповідальності дають підстави роботодавцеві вважати випускника цієї спеціальності працівником з широким спектром високих і зорієнтованих на прикладний формат знань, вмінь і навичок.

Як загальноосвітні, такі суто професійні компетенції, кадрове та матеріально-технічне забезпечення, спектр форм реалізації освітньої і наукової мобільності (в межах України, і в аспекті закордонних проектів) обгрутовані в програмі сумлінно, ретельно, зі змістовною конкретикою, що свідчить про закладання під час освіти міцних передумов безперервного самовдосконалення фахівця, яке забезпечить йому можливість ефективно реагувати на новації і зміни в суспільстві та соціальних вимірах релігійно-церковного життя.

Структурі навчальних дисциплін притаманна змістовна коректність, широка інформативність, поєднана з теоретичною фундаментальністю. Справляють позитивне враження взаємодія і кореляція між собою різних циклів загальної підготовки: Педагогіка та психологія вищої школи і Методика викладання богословських дисциплін у ЗВО; Соціологія Церкви та Психологія релігії; професійної підготовки: Історія та філософія ісламу та Філософія релігії; і вибіркового дисциплін: Канонічне право, патрологія; Ікономія, дияконія та біоетика, Історія та культура Візантії.

У той же час, рекомендуємо в даній освітньо-професійній програмі збільшити кількість кредитів на богослужбово-гомілетичну практику, для належного засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок.

Отже, ми вбачаємо всі підстави вважати придатною до подальшого використання в освітньому процесі рецензовану освітньо-професійну програму. Підтверджуємо як роботодавець наявність реальних можливостей для випускника – на основі знань, умінь і компетенцій, здобутих в процесі навчання за цією програмою – результативно відповідати розгалуженим професійним запитам до працівника та надалі мати успіх і зростання у сфері професійної зайнятості.

Рецензент-роботодавець

**керуючий Тернопільською єпархією УПЦ КП
архієпископ Тернопільсько-Кременецький**

**Рецензія
на освітньо-професійну програму
другого рівня вищої освіти за спеціальністю № 041 Богослов'я
галузі знань № 04 Богослов'я кваліфікація: магістр Богослов'я,
професіонал в галузі релігії, викладач університетів
та вищих навчальних закладів,
розроблену на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

Сучасні тенденції розвитку гуманітарної науки та освіти в Україні спричинили істотні трансформації статусу богослов'я в системі спеціальностей, з яких надається диплом бакалавра та магістра. Нині – за умови проходження належних процедур та експертиз – ВНЗ України мають право готувати відповідних фахівців, підтверджуючи їхні кваліфікації дипломом державного зразка. Тож схвальним є збільшення мережі вищих навчальних закладів, які докладають дієвих зусиль для повноцінного входження богослов'я до спектру ліцензованих спеціальностей. Одним зі свідчень таких позитивних тенденцій і є підготовка на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології ліцензійної документації для спеціальності №041 Богослов'я галузі знань №04 Богослов'я кваліфікації магістр Богослов'я.

Рецензована освітньо-професійна програма містить всі необхідні для такого типу документації структурні елементи, її зміст узгоджено з проектом освітнього Стандарту з відповідної спеціальності, підготовленого МОН України.

Коректно сформульовано мету освітньої програми; описано структуру навчального процесу, що охоплює собою коло найважливіших богословських знань, релігійні та етико-моральні надбання богословської думки в її як конфесійних, так і соціокультурних параметрах; визначено орієнтацію освітньої програми; міждисциплінарні вектори підготовки фахівців. Структурування освітньо-професійної програми узгоджено зі сформульованими цілями і завданнями навчального процесу.

Заслуговує на позитивну оцінку деталізованість, а водночас продуманість й вмотивованість опису придатності випускників до працевлаштування. У програмі наведено спектр спеціально значущих форм діяльності та професійних можливостей для випускника зазначеного фаху. З цього випливає

299

усвідомлення потреби виходу богослов'я за межі лише внутріцерковної та церковно-освітньої діяльності й набуття ним вагомого соціально-експертного, соціально-ціннісного, соціально-практичного потенціалу.

Загальні та фахові компетенції, кадрове, матеріально-технічне забезпечення, форми навчальної і наукової мобільності на національному й міжнародному рівнях належним чином обґрунтовані в програмі та висвітлюють дієву теоретичну й освітньо-інструментальну базу підготовки магістрів богословів у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Коректно збалансованою є структура навчальних дисциплін, що забезпечують підготовку майбутнього професіонала в галузі богослов'я. Зокрема, логічно корелюють між собою дисциплінарні цикли загальної підготовки (обов'язкові компоненти – педагогіка та психологія вищої школи, методика викладання богословських дисциплін у ВНЗ, соціологія Церкви, психологія релігії, новітня історія УПЦ), професійної підготовки (обов'язкові компоненти – аскетика, історія та філософія ісламу, філософія релігії, богослужбово-гомілетична практика, асистентська практика, випускна кваліфікаційна робота), а також вибіркові цикли загальної і професійної підготовки, які охоплюють цілий низку фахових спеціалізацій богословської науки й освіти.

Отже, є всі підстави вважати припустимим впровадження рецензованої освітньо-професійної програми та констатувати відповідність зафіксованих у програмі освітньо-наукових характеристик належним стандартам підготовки богословів магістерської кваліфікації.

Рецензент

доктор філософських наук,
професор кафедри культурології
Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

Юрій Навлович Чорноморець

Український
Католицький
Університет

вул. Іл. Свенціцького, 17,
м. Львів, 79011
тел.: (38/032) 240-99-40
факс: (38/032) 240-99-50

Ukrainian
Catholic
University

Ilariona Svientsitskoho St., 17
Lviv, 79011, Ukraine
email: info@ucu.edu.ua
www.ucu.edu.ua

РЕЦЕНЗІЯ
на освітню програму
зі спеціальності 041 – богослов'я,
підготовлену викладачами кафедри
культурології, релігієзнавства та теології
філософсько-теологічного факультету

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
для отримання ліцензії на розширення провадження освітньої діяльності у
сфері вищої освіти (підготовка здобувачів вищої освіти за другим освітнім
рівнем «магістр»

Сучасні державотворчі перетворення не лише визначають стан і перспективи розвитку освіти та науки в Україні на найближчий період її розвитку, а, можливо, й закладають основи змін в освітній сфері на століття. Свідченням цього є повернення і визнання втраченого статусу богословської освіти, науки і формування громадянського суспільства на засадах християнської моралі та духовності. У цьому контексті позитивними є зрушення в освітній сфері, що ознаменували включення богослов'я до переліку спеціальностей, за якими вищі навчальні заклади можуть готувати здобувачів вищої освіти рівнів бакалавра та магістра, що значно розширює можливості та створює належні передумови для вступників загальноосвітніх, середніх та вищих навчальних закладів здобути бакалаврський чи магістерський рівень вищої освіти зі спеціальності 041 – богослов'я.

Реалізація цих завдань зумовлює активізацію зусиль серед керівників ВНЗ України у напрямку розширення освітніх послуг і ліцензування означеної спеціальності. На цей шлях став і Чернівецький національний університет, в якому упродовж 25 років (з жовтня 1993 р.) функціонує Богословське відділення та здійснюється підготовка фахівців у галузі богослов'я. Як логічний наслідок – кафедрою культурології, релігієзнавства та теології, в структурі якої діє Богословське відділення, ліцензовано бакалаврську освітню програму та розроблено для подання на розгляд у МОН України освітню програму з підготовки магістрів зі спеціальності 041 – богослов'я в галузі знань №04 Богослов'я.

Подана на рецензію освітня програма підготовки здобувачів другого освітнього рівня вищої освіти – магістра за спеціальністю 041 богослов'я (гарант програми – к. іст. н., к. богосл. н., доцент кафедри культурології,

СВІДЧИТИ. СЛУЖИТИ. СПІЛКУВАТИСЯ.

релігієзнавства та теології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, протоієрей Лагодич Микола Миколайович) відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверджених Постановою Кабінету міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. та Постановою Кабінету міністрів України № 1187 від 30 грудня 2015 р.

Освітня програма спрямована на формування у здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти комплексних теоретичних знань і практичних компетенцій у галузі богослов'я та розуміння магістральних напрямків богословської науки й формування практичних навичок пастирського служіння, місійної діяльності та духовно-культурного і морального просвітництва.

Навчальний план як основна складова освітньої програми з підготовки здобувачів другого освітнього рівня вищої освіти – «магістр» – за спеціальністю 041 – богослов'я забезпечує набуття загальних і фахових компетенцій, які дозволяють не лише здійснювати комплексне вивчення актуальних богословських проблем, а й сформуванню якісно нову парадигму розвитку сучасної національної богословської думки, окреслюючи її специфіку в контексті світових надбань у галузі богослов'я.

Структура та змістове наповнення програми підтверджує наявність усіх необхідних структурних елементів (дисципліни загального та професійного циклів з відповідним відсотком вільного вибору), які є обов'язковими складовими такого роду освітніх програм, а отже дає можливість поглибити знання та оволодіти загальнонауковими методами і принципами дослідження богословської проблематики, сприяє формуванню загальної дослідницької культури та професійної етики та створює передумови для набуття якостей соціально зрілої особи-громадянина, керівника науково-освітнього процесу, викладача-педагога.

Структура навчальних дисциплін – збалансована, а тому забезпечить якісну підготовку здобувача вищої освіти у галузі богослов'я. Дисципліни загальної підготовки (обов'язкові компоненти – педагогіка та психологія вищої школи, методика викладання богословських дисциплін у ВНЗ, соціологія Церкви, психологія релігії, новітня історія УПЦ) добре корелюються із дисциплінами професійної підготовки (аскеза, історія та філософія ісламу, філософія релігії, богослужбово-гомілетична практика, асистентська практика, випускна кваліфікаційна робота). Запропоновані вибіркові дисципліни охоплюють найважливіші для цієї спеціальності наукові підсистеми богословської науки й навчальні предмети богословської освіти.

Це дає підстави стверджувати, що виконання навчального плану програми дозволяє набути фахові навички для здійснення науково-дослідницької, інноваційної, професійно-практичної, організаційно-освітньої діяльності у богословській галузі та розширює можливості глибшого оволодіння методологією та сучасними методиками викладання богословських дисциплін для студентів як духовних так і інших вищих навчальних закладів, а також інститутах і академіях післядипломної освіти та перекваліфікації.

Освітня програма оптимізує загальні навички та уміння усної й письмової презентації результатів наукової та навчально-освітньої діяльності здобувача

вищої освіти шляхом застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних і практичних занять.

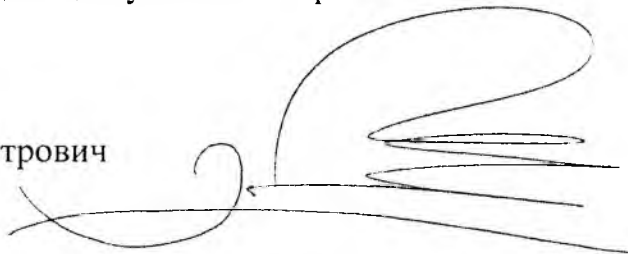
Невід'ємною складовою програми є забезпечення проведення власного наукового дослідження за спеціальністю 041 – богослов'я шляхом написання магістерської роботи, результати якої покликані містити наукову новизну та розв'язувати актуальні та важливі для розвитку богословської думки проблематики.

Метою освітньої програми є підготовка висококваліфікованого, конкурентоздатного, інтегрованого у європейський і світовий науково-освітній простір фахівця другого освітнього рівня вищої освіти – магістра за спеціальністю 041 – богослов'я, що в умовах інституційного оформлення та державного визнання цієї спеціальності є вкрай важливо.

Отже, освітня програма зі спеціальності 041 – богослов'я на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (гарант програми – к. іст. н., к. богосл. н., доцент кафедри КРТ Лагодич М. М.) для отримання ліцензії на розширення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти і, зокрема, підготовки здобувачів вищої освіти за другим освітнім рівнем «магістр» відповідає вимогам, які є обов'язковими до такого роду освітніх програм, підтверджує відповідність належному рівню зафіксованих у ній освітніх і наукових характеристик підготовки богословів магістерської кваліфікації і може бути рекомендована до ліцензування та впровадження.

РЕЦЕНЗЕНТ

Завійський Роман Петрович

Декан філософсько-богословського факультету ВНЗ «Український католицький університет», доцент кафедри богослов'я, доктор наук з богослов'я